

■ PUNTG DA VISTA

En il senn da la constituziun

DAD ANDREAS CADONAU

Adversaris enconuscha la dumonda per integrar la segirezza alimentara en la constituziun strusch. Tant il cussegl federal, il parlament e las partidas politicas sustegnan la proposta iniziada da l'Uniun purila svizra ed adattada dal parlament per sutta metter al parairi dal suveran svizzer. Pia sa sprova la represchentananza purila da persuader senza stuair fruntar sin gronda opposiziun. Crair ch'ina chaussa che na fetschia mal a nagin saja da pintga impurtanza fiss dentant cumplet falla.

Bain posseda la Svizra nagina dreigina constituziunala uschia che las directives da la constituziun en detg interpretativas entaifer la legislaziun. Tant pli sa sprovan las forzas politicas dapi onns dad implantar en la constituziun formulaziuns pli concretas e definir per exempel quantas personas che dastgan immigrar en Svizra, quants camiuns dastgan surmuntar las Alps u sch'in possessur dad ina vatga da corna vegn indemnisa per la corna u betg. Ins dastga propi sa dumandar sche quai saja l'incumbensa da la constituziun.

En quel senn ademplescha la proposta per la segirezza alimentara pli fegh l'intenziun dad ina constituziun. Ella formulescha il fundament per definir pli tard entaifer las leschas ils detagls. La constituziun serva per mussavia. E la legislaziun daventa en il cas concret in bun tant pli contraddictura. Il president da l'Uniun purila grischuna ha inditgà ier a Cuira sin dumonda nua che la direenziun politica po cuntinuar sche l'artitgel costituziunala chatta ina maiortad. Per exempel en la planisaziun dal territori, u per exempel pli concret l'import dad ieli da palmas. Roffler ha ditg ch'i na possia betg esser ch'il guaud tropic vegnia devastà pervia dad in product importà che concurrenzeschia in product indigen, il paintg. El n'ha dentant betg menziunà ch'il paintg svizzer (e sa chapescha er europeic) vegn per part produci cun soja che deriva da la China u da la Brasilia en il cas da l'America dal sid sin donn e cust dal guaud tropic. La complexitad da la materia n'è dentant nagin motiv da betg sustegnair la proposta dad integrar la segirezza alimentara en la constituziun, cuntrari.

Dal prà enfin tar il taglier

La segirezza alimentara en la constituziun chatta in grond sustegn

■ (anr/ac) L'Uniun purila grischuna ha suttastritgà ier a Cuira l'impurtanza dad integrar la segirezza alimentara en la constituziun. Explitgà detagls da la proposta en votaziun ils 24 da settember han ils purs e represchentanants da l'uniun purila, Thomas Roffler, Duri Campell, Daniel Albertin e Gian Peter Niggli sustegnids dal deputà e betg pur Andreas Thöny. Ils exponentes da l'agricultura grischuna cun il president da la Uniun purila grischuna, Thomas Roffler, han explitgà ier a Cuira l'impurtanza dad enritgir la Constituziun federala cun l'artitgel 104a pertutgant la segirezza alimentara en votaziun ils 24 da settember. Il cusseglier naziunal, Duri Campell, ha fatg attent a la menziun previda en quel nov artitgel che sa drizza sapientiv al terren cultivà. El ha dad ina vart menziunà las midadas climaticas che sa mussian cleramain e che portian baud memia bleras precipitaziuns e baud memia paucas. Ina midada indiscutabla ch'influenzeschia la produenziun da mangiativas sin l'entir mund e quai cun ina populaziun creschenta er en Svizra. Visavi a quella tendenzas stettian las perditas cuntinuas da terren adattà per producir mangiativas. Campell ha purschì cifras concretas. Per mantegnair ina atgna produenziun da nutriment da sur 50 procent en l'agen pajais basegna la Svizra in miliun hectaras terren cultivabel. La surfatscha necessaria saja periclitada, ha fatg a savair Campell è menziunà las mesiras da construcziun en la Bassa ed en las muntognas sa derasia il guaud. Uschia sajan idas a perder entaifer quarter decennis 60 000 hectaras terren cultivà. Ils guauds sajan protegids en la constituziun. «Igl è urgent necessari da porscher uss la medema protecciun al terren cultivà sco al guaud.»

Vast sustegn

Aspects positifs en la proposta per la segirezza da l'alimentaziun vesa er il de-

Han explitgà la necessitad dad integrar la segirezza alimentara en la constituziun: Thomas Roffler, Duri Campell, Gian Peter Niggli, Daniel Albertin ed Andreas Thöny (da san.).

FOTO O. ITEM

putà Andreas Thöny e quai betg sco pur. El ha menziunà a chaschun da la conferenza da pressa ier a Cuira las midadas da la cuntraproposta en votaziun vers l'iniziativa lantschada da l'Uniun purila svizra. Impurtantas midadas tenor l'opiniun dal deputà socialdemocrat sco la proposta per relaziuns da commerzi che contribueschian ad ina agricultura ed economia da nutriment durabla. Quella durabladad saja impurtanta per l'agricultura da muntogna che producechia gia ussa per gronda part a moda ecologica e che saja gia pli baud stada dependenta da pudair exportar. Bain sa-

ja la situaziun sa midada, ha constatà Thöny. Tuttina saja in commerzi fair impurtant era per segirar l'agricultura grischuna. Il deputà Daniel Albertin ha da sia vart menziunà la produenziun adattada al lieu. Las premissas da producir sajan differentas en Svizra e las sfidas specificas da la muntogna stoppian vegnir resguardadas. La proposta en votaziun menziunava sapientiv quella produenziun adattada a lieu. Impurtant è tenor Albertin da porscher a la proxima generaziun da purs ina perspectiva. Quella perspectiva per la generaziun giuvna è medemamain impurtanta per

il deputà e president dad Alpinavera, Gian Peter Niggli. E vinavant ina produenziun che sa drizza als basegns dals consuments. Tut ils participants a la conferenza da pressa en persvadids da la formulaziun constituziunala a favur dad ina produenziun che schanegia las resursas. Per il president da l'Uniun purila grischuna Thomas Roffler basegnian las mangiativas pli blera stima. I dovria en l'avengnir concretas mesiras per prevenir al sfarlattim da mangiativas. U sco Duri Campell ha ditg: «Bun n'èsi segir betg sche la spisa svanescha en l'implant da biogas.»

Senza chalur – unisono per segirezza alimentara

■ (anr/vi) La constituziun duai obtegnair in artitgel dapli e tuttas partidas èn d'accord. Ma propi intgantà n'è nagin: La segirezza alimentara è gea gia existenta e dapli subvenziuns per ils purs na datti era betg. Tenor las prognosas dat il suveran ils 24 da settember ses consentiment al nov artitgel costituziunala. Betg da smirvegliar: Vuschs criticas profiladas mancan. Il project è memia pauc concret per propi savair esser encunter.

Tge stat en votaziun?

Avant trais onns ha l'Uniun purila svizra inoltrà sia iniziativa «Per la segirezza alimentara». Tant il cussegl federal sco er il parlament han reconuschì l'impurtanza da la segirezza alimentara. Ma ins ha temì che l'iniziativa tschentia finamiras nuncuntanschiblas. Crititgà han ins era ch'ella focusseschia memia fitg mo sin la produenziun indigena da nutriment. Il parlament ha perquai for-

mulà ina cuntraproposta che resguarda tut ils stgalims da produenziun, elavuraziun e vendita: pia l'entira chadaina dal pur fin al consument. Damai ch'i sa tracta d'ina cuntraproposta directa dovrei ina maiortad dal pievel e dals chantuns.

Segirezza alimentara – tge vul quai dir?

La populaziun duai adina avair access ad avunda victualias pajablas e dad auta qualitat. En Svizra è quai oz il cas. Il nov artitgel en la constituziun duai garantir quai en l'avengnir era per las generaziuns vegnintas.

Co less ins garantir la segirezza alimentara?

L'artitgel dumbra si tschintg puncts. Sco emprim: La confederaziun segirescha la basa da produenziun, en spezial il terren agricul. Sco segund: La produenziun da victualias s'adattascha a las cundiziuns localas e tegna chasa cun las resursas. El-la duai pia esser ecologica ed effizienta. Sco terz: L'agricultura e l'economia alimentara s'orienteschan al martgà, quai vul dir als basegns dals consuments. Sco quart: La confederaziun procura per bunas relaziuns cun l'exteriur damai ch'ins è dependent da l'import da victualias, da maschinas agriculas e da diesel. E sco ultim punct less ins cuntanscher in diever da victualias che spargna resursas. En Svizra svaneschia oz circa ina terza da las victualias en il rument, stat scrit en il carnet da votaziun.

Tgi è persunter?

Tuttas partidas ch'èn represchentanadas en il parlament federal sustegnan il nov artitgel costituziunala.

Tgi è encunter?

Opposiziun fan ils giuvens liberals e singulas partidas chantunales, per exempel la pld dal chantun Sviz. L'Alleanza per la suveranità alimentara refusa medemamain la cuntraproposta.

Pertge èn ils giuvens liberals encunter?

Tenor il giuven politicher Jannik Belser è la cuntraproposta formulada bler memia vasta e vaga e na fa perquai nagin senn. Ella procura per in tschuat lavur al parlament e portia strusch fritg. Ina lescha che na saja betg exnum necessaria stoppian ins exnum refusar, di Belser che sa referescha sin Charles de Montesquieu, il filosof che ha determinà a sias uras pliras teorias dal statalesser.

Tge crititgescha l'Alleanza per suveranità alimentara?

L'onni passà ha quest'allianza inoltrà in'iniziativa che pretendia entradas segiras per purs e puras, ina produenziun senza tecnologia genetica, pli auts dazis sin imports da products agrars e naginas subvenziuns d'export. La cuntraproposta tar l'iniziativa da l'Uniun purila svizra saja en sasez be in «exercizi d'alibi» che na midia nagut, crititgescha l'allianza. Las formulaziuns lubeschian interpretaziuns tenor gust e na sajan betg stringentas.